

Vec C-6/24

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

4. január 2024

Vnútroštátny súd:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

19. december 2023

Žalobkyňa:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Žalovaný:

WE

Predmet konania vo veci samej

Konanie o platobnom rozkaze, v ktorom si úverová inštitúcia uplatňuje peňažnú pohľadávku vyplývajúcu zo zmluvy o osobnom alebo nezabezpečenom úvere uzavretej so spotrebiteľom.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Prípadná kvalifikácia nekalej povahy zmluvnej podmienky týkajúcej sa predčasnej splatnosti z hľadiska smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), o ktorú sa opiera nárok na zaplatenie pohľadávky v konaní o platobnom rozkaze. Výklad rozsahu kritéria judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorého je na účely preskúmania nekalej povahy tohto typu podmienok potrebné zohľadniť, či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto predčasnej splatnosti úveru.

Prejudiciálne otázky

- 1 Je podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti, ktorá stanovuje možnosť upustiť od vykonania alebo zabrániť predčasnej splatnosti v určitej lehote, v súlade s článkom 3 ods. 1 a článkom 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, alebo je potrebné, aby takáto možnosť bola uznaná v osobitnom vnútroštátnom predpise?
- 2 V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, aká by mala byť primeraná lehota?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Smernica 93/13, článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1 a článok 7 ods. 1.

Rozsudky Súdneho dvora uvedené v odôvodnení návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (všeobecný zákon o ochrane spotrebiteľov a užívateľov)

Prostredníctvom Real Decreto Legislativo 1/2007, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2007, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplňujúcich zákonov) zo 16. novembra 2007 (BOE č. 287 z 30. novembra 2007, s. 49181) sa prijalo texto refundido de la Ley 26/1984, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (konsolidované znenie zákona č. 26/1984 o ochrane spotrebiteľov a užívateľov) z 19. júla 1984.

Podľa článku 82 konsolidovaného znenia schváleného kráľovským legislatívnym dekrétom č. 1/2007:

„1. Za nekalé podmienky sa považujú všetky podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, ako aj všetky praktiky, ktoré neboli výslovne schválené, ktoré v rozpore s požiadavkou dobrej viery spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa a používateľa.

...

3. Nekalá povaha zmluvnej podmienky sa posudzuje so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a s prihliadnutím na všetky okolnosti, ktoré existovali v čase jej uzatvorenia, ako aj všetky ostatné podmienky zmluvy alebo inej zmluvy, od ktorej táto zmluva závisí.

4. Bez toho, aby boli dotknuté predchádzajúce odseky, sú v každom prípade považované za nekalé tie podmienky, ktoré v súlade s článkami 85 až 90 vrátane:

- a) viažu zmluvu na vôľu predávajúceho alebo dodávateľa,
- b) obmedzujú práva spotrebiteľa a užívateľa,
- c) spôsobujú nedostatok vzájomnosti v zmluve,
- d) ukladajú spotrebiteľovi alebo užívateľovi neprimerané záruky alebo mu bezdôvodne ukladajú dôkazné bremeno,
- e) sú neprimerané vo vzťahu k dojednaniu a vykonaniu zmluvy, alebo
- f) odporujú pravidlám o právomoci a o uplatniteľnom práve.“

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (Občiansky súdny poriadok) (LEC)

Pokiaľ ide o konanie o platobnom rozkaze, článok 815 ods. 4 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (zákon č. 1/2000, Občiansky súdny poriadok) zo 7. januára 2000 stanovuje:

„Ak je vymáhaná pohľadávka založená na zmluve medzi spoločnosťou, predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom alebo užívateľom, Letrado de la Administración de Justicia [súdny úradník] je povinný pred vydaním platobného rozkazu informovať súd o tejto skutočnosti, aby tento súd mohol posúdiť prípadnú nekalú povahu akejkoľvek podmienky, ktorá je základom návrhu alebo ktorá určuje vymáhanú sumu.

Súd posúdi *ex offico*, či možno niektorú podmienku, na ktorej sa zakladá návrh alebo na základe ktorej je určená vymáhaná suma, kvalifikovať ako nekalú. Ak usúdi, že niektorú z podmienok možno považovať za nekalú, vyzve účastníkov konania, aby sa k tomu v lehote piatich dní vyjadrili. Po ich vypočutí rozhodne súd uznesením v lehote ďalších piatich dní...“

Podľa **článku 693 ods. 3** LEC v rámci kapitoly týkajúcej sa osobitných podmienok exekúcie majetku, ktorý bol zaťažený hypotékou alebo záložným právom, je možné „upustiť od vykonania“ rozhodnutia o predčasnom splatení dlhu, ktorý sa má zaplatiť v splátkach, ale len v rámci exekúcie majetku, ktorý bol zaťažený hypotékou alebo záložným právom a za predpokladu, že tento majetok je obvyklým obydľím dlžníka. V tom istom článku sa prostredníctvom odkazu na článok 24 Ley 5/2019, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (zákon č. 5/2019, ktorým sa upravujú zmluvy o hypotekárnom úvere) z 15. marca 2019, stanovuje spôsob, ako určiť, od ktorých nezaplatených súm je možná predčasná splatnosť. Táto právna úprava týchto minimálnych prahových hodnôt sa týka výlučne hypotekárnych úverov a nevzťahuje sa na osobné úvery alebo úvery bez vecnej zábezpeky.

C) Rozsudky Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) (TS) uvedené v odôvodnení návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 3 Strany sporu, a to úverová inštitúcia a spotrebiteľ, uzavreli 5. júla 2022 zmluvu o úvere na sumu 10 600 eur, ktorá mala byť splatená v 60 mesačných splátkach po 231,53 eura, pozostávajúcich z istiny a úrokov, s úplným splatením úveru 1. augusta 2027.
- 4 Táto zmluva obsahovala 13. všeobecnú podmienku, v ktorej sa uvádza:
- „UKONČENIE ZMLUVY: Nesplnenie povinností vyplývajúcich z tejto zmluvy oprávňuje inštitúciu predčasne zrušiť úver a požadovať okamžité splatenie dlžnej istiny, a to tak splatnej ako aj nesplatenej, ako aj zaplatenie ostatných dlžných súm v týchto prípadoch: 1. Z dôvodu nezaplatenia, ak sú kumulatívne splnené tieto podmienky: a) časť istiny úveru alebo úrokov je splatná zo strany dlžníka, b) výška splatných a nezaplatených splátok sa rovná najmenej: (i) trom percentám zo sumy poskytnutej istiny, ak k omeškaniu dôjde v polovici doby trvania úveru, (ii) siedmym percentám zo sumy poskytnutej istiny, ak k omeškaniu dôjde v druhej polovici doby trvania úveru, c) veriteľ vyzval dlžníka na zaplatenie, pričom mu poskytol lehotu najmenej jedného mesiaca na splnenie tejto povinnosti a upozornil ho, že ak ju nesplní, bude od neho požadovať úplné splatenie úveru...“.
- 5 Na základe tejto podmienky úverová inštitúcia 1. septembra 2023 vyhlásila úver za predčasne splatný a 13. októbra 2023 si návrhom na vydanie platobného rozkazu podaným na vnútroštátnom súde uplatnila nárok na tieto sumy: a) istina pred splatnosťou: 8 776,33 eura; b) nezaplatená istina: 1 148,20 eura; a c) nezaplatené bežné úroky: 702,85 eura.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 6 Úverová inštitúcia uvádza, že lehota jedného mesiaca, ktorú má dlžník k dispozícii na splnenie platobného rozkazu, je predpokladom rozhodnutia o predčasnej splatnosti, a nie možnosťou, ktorá nasleduje po jej vyhlásení.

Odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 7 Vnútroštátny súd sa na základe vnútroštátnej judikatúry a judikatúry Únie (rozsudky TS č. 273/2020 z 9. júna 2020; č. 506/2008 zo 4. júna 2008; č. 788/2021 z 15. novembra 2021 a č. 331/2023 z 28. februára 2023, a rozsudky Súdneho dvora zo 14. marca 2013, C-415/11, Aziz, a z 26. januára 2017, C-421/14, Banco Primus), ako aj španielskeho práva, domnieva, že podmienky týkajúce sa predčasnej splatnosti nie sú samy osebe neplatné, ale môžu byť nekalé v závislosti od ich znenia. Podľa vnútroštátneho súdu sú kritériá judikatúry na

určenie, či sú tieto podmienky nekalé, rovnaké bez ohľadu na to, či ide o hypotekárny úver alebo o osobný úver (o aký ide v prejednávanej veci).

- 8 Konkrétne podľa bodu 73 rozsudku Súdneho dvora zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11), týkajúceho sa hypotekárneho úveru:

„V prvom rade pokiaľ ide konkrétne o podmienku týkajúcu sa predčasného splatenia uvedenú v dlhodobých zmluvách z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť..., [i)] či možnosť predajcu alebo dodávateľa rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nespĺnil **povinnosť, ktorá je** v spornom zmluvnom vzťahu **podstatná**, [ii] či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých **je takéto nesplnenie povinností dostatočne závažné** vo vzťahu k dobe splácania úveru a k jeho výške, [iii] či táto možnosť predstavuje **odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných** v tejto oblasti a [iv)] či **vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky**, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru“.

- 9 Tieto kritériá boli potvrdené rozsudkom Súdneho dvora z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14), ktorý v bode 67 uviedol, že preskúmanie prípadne nekalej povahy podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom „sa musí vykonať z hľadiska... všetk[ých] okolnost[í] súvisiac[ich] s jej uzatvorením“.
- 10 Rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21), v bode 35 spresnil, že uvedené kritériá na posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky sa nemajú vykladať ako „kumulatívne, ani ako alternatívne, ale musia sa chápať ako súčasť všetkých okolností súvisiacich s uzavretím dotknutej zmluvy, ktoré musí vnútroštátny súd preskúmať“.
- 11 Vnútroštátny súd sa domnieva, že podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti, o ktorú ide vo veci samej, spĺňa požiadavky i) – nesplnenie podstatnej povinnosti –, pretože splatenie úveru predstavuje podstatnú povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy o úvere, a ii) – nesplnenie je dostatočne závažné –, pretože suma, ktorá nebola včas zaplatená, presahuje určitú hranicu [hranicu stanovenú v článku 24 ods. 1 písm. b) bode ii) zákona č. 5/2019].
- 12 Na druhej strane má vnútroštátny súd pochybnosti týkajúce sa ďalšej požiadavky vyplývajúcej z judikatúry, a to požiadavky Súdneho dvora, aby existovali mechanizmy umožňujúce spotrebiteľovi vyhnúť sa predčasnej splatnosti. Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že okrem vyššie uvedených požiadaviek i) a ii) je potrebné, aby bola splnená požiadavka iv) – aby vnútroštátne právo stanovilo primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru, alebo, podľa rozsudkov TS č. 705/2015 z 23. decembra 2015 a č. 79/2016

z 18. februára 2016, aby sa spotrebiteľovi umožnilo vyhnúť sa jej uplatneniu dôsledným vykonaním nápravy –.

- 13 V tejto súvislosti uvádza, že v španielskom procesnom práve (článok 693 ods. 3 LEC) je „upustenie od vykonania“ predčasnej splatnosti povolené len vo veľmi obmedzenom rozsahu (len v exekučných konaniach na majetok zaťažený hypotékou alebo záložným právom a ak je predmetom exekúcie majetok, ktorý je obvyklým obydľím dlžníka). Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že vo všetkých ostatných prípadoch – ako je to aj v prejednávanej veci, keď zmluva o úvere nie je zabezpečená hypotékou a suma sa požaduje prostredníctvom platobného rozkazu – nemusí byť splnená požiadavka Súdneho dvora, aby existovali prostriedky, ktorými spotrebiteľ nemusí vykonať predčasné splatenie úveru alebo mu môže zabrániť.
- 14 Vnútroštátny súd sa pýta, či na splnenie požiadavky existencie takejto „nápravy“ a na zabránenie nekalej povahy podmienky je potrebné, aby bola možnosť upustiť od vykonania stanovená **v právnom predpise** (citované rozsudky Súdneho dvora odkazujú na „**vnútroštátne právo**“, ktoré by v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13 mohlo vyžadovať, aby túto nápravu stanovili členské štáty), alebo či postačuje, aby táto náprava bola stanovená **v samotnej zmluve**. Inými slovami, postačuje na splnenie požiadavky vyplývajúcej z judikatúry, ak podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti umožní spotrebiteľovi nevykonať už oznámené predčasné splatenie alebo zabrániť vzniku predčasnej splatnosti, za predpokladu, že zaplatí dlžnú sumu v určitej lehote? V prípade kladnej odpovede vnútroštátny súd žiada o usmernenie, aká by mala byť primeraná lehota na zaplatenie.